

-ANUM que passaren a *-én, -ena*, a tot el P. Val i terres nostres entorn de l'Ebre, i han restat en la forma *-én* (*Callén, Carriena* etc.) a tot Aragó central i meridional, la Manxa, Andalusia etc., mentre que avui han pres la forma *-ent* en el P. Val. (*Crevent, Parsent, Carcaixent* ---), i en noms comuns aragonesos *fureno = forano, fuleno = fulano, sargantena* 'sargantana'

Com vaig indicar en el DCEC és ben versemblant assignar al nostre mot la mateixa procedència que al nom del color de cavall, en cast. *roano*, que és precisament rogenç. Es troba en les formes arcaïques *raudano* a 979 i 994, *raudane* 1064, *rodano* 899 i 1090, *rodan(e)* 1055 i 1145, quasi totes en docs. lleonesos estudiats per MzP₁, i encara *rodane* en un de burgalès de 976

D'altra banda portuguès *roudane* el 1053, *raudam* 1067, *rauane* 1074, *rouvana* 1195, i *roan* traduït «*equo rufo*» en els *Mirages de Santiago* text galleg del S. XIV (en galleg *ou* de AU es redueix a *o* quan va en hiatus). En fi devia ser viu a la part Sud de Portugal, encara ocupada pels moros, com sigui que ja es troba *rodano* explicant l'àr. *'āšqar* 'rogenç, de color de rabosa' en una glossa al Glossari de Leyden (S. X), glossa afegida c. al S XI o màxim XII. Des del castellà el mot va passar manllevat, en qualitat de terme hípic al francès *rouan* (1341, potser ja un poc abans), a l'it. *rovano* [Ariosto, i avui en parlars alpins, també en el venecià Canal, mj S. XVI, *Boll Atl Ling Medit* v, 304], i també al cat., on *AlcM* recull *cavall ruan* a la *Menescalda* de Díez (fi S. XV) i l'*InuLC* n'aporta dos testimonis ross. «un caval molt bon de pèl *rohan*, valent ---» a. 1397, i «duos ronxinos, videlicet unum pili *roan*, et alium pili griso» 1463. Afegim-hi *roan* en un text de Lleida, a. 1364, i *ru(h)an* en un de Bna, 1364, i un de Rosselló, 1363, que aporta X Terrado (*Arch Fil Ar.* xxxvi, 94) designant-ne de pèl mesclat de roig, blanc i negre ¹

En el meu diccionari, després d'eliminar diverses etim. inacceptables que s'havien cercat al mot cast. (RAVIDUS MzP₁, nota juvenil, és impossible fonèticament), vaig demostrar detingudament (veg.) com a molt probable, que vingui en definitiva dels gòtics RAUTHS 'roig, vermell', adjectiu de declinació forta, que és fem. RAUDA, masculí RAUDANA i formes anàlogues, en els casos oblics, i més exactament es degué partir de la declinació dèbil, que fa RAUDAN en acusatiu, i RAUDANS, RAUDANE etc. en els casos del plural; serà un cas com SKANKJA, -ANS > cast. ant. *escancian, -iano* ('el qui serveix o aboca les begudes'), WARDJA, -JANS > *guardià*, cast. *guardián*, i noms com *Froilán* etc. N'indiquem un cas semblant en *OLDÁ* 'vell, usat', variant *aldà*, del gòt. ALDA, ALDAN 'vell' (V. també *DECH* v, 39, n. 5) també a base de la declinació dèbil; és probable afegir-n'hi un altre en el nom del poble aragonès de *Fréscano* (prop de Borja), una cinquantena de km. a ponent de Saragossa: sembla clar que calgui derivar-lo del germanisme *fresco*, germ. FRISKS, i llavors hauria de ser a base d'un cas oblic FRISKAN del gòtic (que altrament un sufix àton -ano, no essent mot pre-romà fóra inexplicable). ⁶⁰

Pel que fa al tractament fonètic, tot és evident en les formes castellanen i portugueses, que conserven el diftong AU en les dades arcaïques lleoneses, el muden en OU en les portugueses, i el redueixen després a O en les de Castella; també és normal que la -D- intervocàlica, conservada en la documentació fins al S. XII, després caigui estant en posició pretònica; d'altra banda és segur que la -D- intervocàlica es mantenia intacta en mossàrab (cf. *Ūbeda* IDUBĒDA) tal com s'hi mantenia sorda la -T-; sens dubte el mossàrab conservà generalment els diftongs AI, AU, com a diftongs, tancant de vegades més o menys la A; però havent passat el mot per l'àrab és ben possible que ja aquest pronunciat *au* com a *ou* o monoftongant-ho del tot en *y*, i l'adaptació al català pogué acabar de consumir-ho

Sens dubte és veritat que això ens fa pensar si, més que del gòtic, no es tracta d'un paral·lel del mot germànic en altres llengües indoeuropees, puix que RUDH-/RUDH- com a denominació del color roig és comú a totes les llengües de la gran família: d'aquí no sols el mot germ. comú (al. *rot*, angl. *red* etc.) sinó també, p. ex., el gr. *ῥυθρός*, l'itàlic *rufus* i el mateix llatí *rubeus*, Pok., *IEW*, 873 1.

És un mot comú a les diverses llengües i.e. i també representat en les bàltiques: pruss. ant. *rudas, pa-raudēs*, i justament en lituà apareix ampliat amb una terminació en -N-: *raudōnas, raudonā* (que Volkel, *Litau El-buch*, 10, tradueix «rot» = 'vermell') Seria, doncs, una relíquia del sorotàptic? De fet s'han trobat en l'epigrafia hispànica alguns noms d'aquesta arrel, que aplegà U. Schmall, en el seu bàsic repertori, i adonant-se de llur derivació de l'eur. RUDH- 'roig' (*Sprache d Vorkeltischen Indogerm Hispaniens*, 89, 90), i entre ells hi ha justament un *Erudinus* (p. 101), amb sufix comparable al nostre; encara més és bastant probable que això vingui de -EINOS (forma sufixal més estesa que -INOS), i és sabut que els dialectes cèltics continentals vacillen entre I i Ī com a resultat de EI, fet que no és pas exclusivament cèltic sinó repetit en bastants dialectes indoeuropeus. Es podria, doncs, suposar que al costat d'aquest *Erudinus* hi hagués un sorot. *RŪDĒNOS, bastant semblant d'una banda a l'itàlic *Rufinus*, i al gr. *ῥυθρός*, però d'altra banda també paral·lel del lit. *raudōnas*

La nova idea és bastant convincent, i s'imposa deixar-la com una possibilitat ben oberta. Ens refreda una mica la *á* del NL *Rodana* i del cast.-port. *roudano/roano*, *á* que precisament hem pogut induir com a probable base pre-aràbiga de *rodeno*. Entre això i el fet que l'àrea mossàrab-castellà (ja no la luso-lleonesa) és menys adequada al sorotàptic que si fos un mot circum-pirenaic, em fa inclinar per recomanar l'alternativa germànica com a un poc més versemblant que l'altra. És natural que la noblesa gòtica vagi donar el nom d'una mena estimada de cavall (cf. aquí *RÖSSA*) i és freqüent que aqueixos noms de color s'apliquin després al terreny, cf. *gris*, i els orònims *Gateados, Cerro Bayo, Cerro Blanco* tan estesos com a orònims en el domini castellà d'Espanya i d'Amèrica.